

Votaziun federala dals 12 da mars 1995

Explicaziuns dal cussegl federal

Objects da la votaziun

Artitgel costituzional davart l'agricultura

Noss'agricultura duai sa sviluppar a moda dinamica e furnir sias prestaziuns a moda ecologica, favuraivla e confurma als animals. Quest princip vulan cussegl federal e parlament francar en in nov artitgel en la costituziun. L'agricultura vegn uschia rinforzada per ch'ella possa dumagnar las provocaziuns dal temp vegnent.

Explicaziuns pag. 2-9
Text da la votaziun pag. 6

Midada dal conclus davart l'economia da latg

Cun ina revisiun dal conclus davart l'economia da latg duai il sistem steri da la contingentaziun da latg vegnir furmà a moda pli flexibla. Il spazi liber supplementar per ils manaschis purils ha per consequenza ina reducziun dals custs ed uschia latg pli bunmartgà. Cunter questa revisiun esi vegni prenda il referendum.

Explicaziuns pag. 11-15
Text da la votaziun pag. 26-29

Midada da la lescha d'agricultura

Noss'agricultura sto promover ses products dapli tras mesiras d'agid a sasez, p. ex. cun propaganda cun miras pli precisas. La revisiun da la lescha d'agricultura (contribuziuns da solidaritad) procura che questas stentas vegnian finanziadas da tut ils purs che profiteschon dad ellas. Cunter la revisiun esi vegni prenda il referendum.

Explicaziuns pag. 17-21
Text da la votaziun pag. 30-31

Restricziun da las expensas

Per conclus dal parlament che chaschunan considerablas novas expensas duai per l'avegnir esser nessaria la maioritad da tuts commembers dal cussegl naziunal e dal cussegl dals chantuns e na be da quels che votan. Quai vulan cussegl federal e parlament francar en la costituziun federala per suttastritgar lur ferma voluntad da vulair spargnar.

Explicaziuns pag. 23-25
Text da la votaziun pag. 22

Trais projects – ina finamira

Il 12 da mars esi da decider davart trais projects agriculs che furman ina unitad, er sch'i vegn vuschà separadamain sur-londer:

– **Emprim project: Artitgel constituiziunal davart l'agricultura.** Il nov artitgel creescha la basa per in'agricultura ecologica ed orientada al martgà. El è ina cuntraproposta tar l'iniziativa dal pievel da la federaziun purila «per in'agricultura purila productiva e che resguarda l'ambient». L'iniziativa è vegnida retratga en favur da questa cuntraproposta.

– **Segund project: Midada dal conclus davart l'economia da latg.** Ella creescha la pussaivladad da transferir contin-

gents da latg e procura uschia per dapli libertad per ils manaschis purils ed ina reduziun dals pretschs per ils products da latg.

– **Terz project: Midada da la lescha d'agricultura.** Ella dat la pussaivladad d'incassar da tuts purs contribuziuns da solidaritad per mesiras ch'èn en l'interess da l'entira agricultura (stentas da propaganda, adattaziun da la produciun a las pussaivladads da la vendita).

Tuts trais projects stattan en concordanza cun il concept dal cussegl federal e dal parlament per in'agricultura orientada al futur, che surpiglia sias incumbensas a moda effizienta, confurma als animals e che resguarda l'ambient.

L'emprima dumonda da la votaziun sa cloma:

– **Vulais Vos acceptar la cuntraproposta da l'assemblea federala dals 7 d'october 1994 tar l'iniziativa dal pievel «per in'agricultura purila productiva e che resguarda l'ambient»?**

Il cussegl naziunal ha approvà l'artitgel constituiziunal cun 118 cunter 56 vuschs, il cussegl dals chantuns unanimamain.

La segunda dumonda da la votaziun sa cloma:

– **Vulais Vos acceptar la midada dals 18 da mars 1994 dal conclus davart l'economia da latg da 1988?**

Il cussegl naziunal ha approvà la revisiun cun 111 cunter 46 vuschs, il cussegl dals chantuns unanimamain.

La terza dumonda da la votaziun sa cloma:

– **Vulais Vos acceptar la midada dals 8 d'october 1993 da la lescha d'agricultura (contribuziuns da solidaritad)?**

Il cussegl naziunal ha approvà la revisiun cun 93 cunter 34 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 36 cunter 4 vuschs.

La politica agrara en transformaziun

La politica agrara da la Svizra sa chatta en in process da reforma. Suenten 40 onns da mesiras cumplexsivas da protecziun e da sustegn davart dal stadi en favur da l'agricultura è questa reforma daventada oz inevitabla. La populaziun spetga oz dals purs na sulet in providiment segir en temps normals e temps da crisa, mabain ulteriurmain prestaziuns sco la tgira da la cuntrada cultivada. Ultra da quai fa ella cun interess critic atenziun da la provegnientscha da la vivonda, da la moda e maniera da sia produciun e da las consequenzas ecologicas da l'activitad agricula. A medem temp sto nosssa agricultura sa suttametter a las novas reglas dal commerzi mundial e far pli e pli frunt a la concurrenza internaziunala.

Senza protecziun als cunfins e garantias da pretschs e da vendita davart dal stadi avessan nos pur strusch pudì subsister en la concurrenza cun lur collegas en l'exteriur. La confederaziun ha prendi questas mesiras per mantegnair ina puraria sauna en Svizra cun sias cundiziuns geograficas e climaticas na favuraivlas e cun in aut nivo da pretschs. Questa finamira resta vinavant existentia. Cun la reforma da la politica agrara ch'è vegnida iniziada avant trais onns sa midan dentant ils meds per realisar quest intent. Ils pretschs duain pli e pli vegnir fixads dal martgà. Nos products agrars daventan uschia pli capavels da concurrenzar. Sco complettaziun dal retgav dal martgà obtegnan ils purs pajaments directs da la confederaziun. Quels èn giustifitgads, perquai ch'els bunifitgeschan las prestaziuns multifaras da nossa agricultura en favur da la communitad.

Emprim project:

L'artitgel constituziunal davart l'agricultura

Il pli impurtant en furma concisa

L'agricultura va tiers a nus tuts

Tge fiss noss pajais senza purs e puras? Els produceschan vivonda d'auta qualitat e garanteschon il provediment er en temps da crisas. A medem temp tgiran e furman els la cuntrada e contribueschan uschia fitg bler per far attractiv noss pajais. L'agricultura ademplescha pia impurtantas incumbensas ch'èn en l'interess da nus tuts. Igl è per quest motiv da smirvegliar che la constituziun na cuntegna fin uss betg ina disposiziun lianta davart la funcziun e las incumbensas da l'agricultura. Questa largia duai uss vegnir serrada.

Per in'agricultura ecologica e dinamica

Il nov artitgel en la constituziun è la basa per in'agricultura ecologica e dinamica. La muntada sociala da l'agricultura vegn uschia reconuschida. Ultra da quai vegnan ils purs obligads da prender resguard da l'ambient e da mantegnair quel sco basa da viver per nus e per noss descendents.

Cuntraposta tar l'iniziativa dals purs

Ina sumeglianta finamira haveva l'iniziativa dals purs che la Federaziun purila da la Svizra ha gi cuntanschi il 1990 cun 260'000 suttascripziuns. Il motiv che quella è vegnida lantschada è stà ch'ils purs èn sa sentids malsegirs a vista da la svelta midada da lur ambient social. Cussegl federal e parlament han consequentamain decis da preparar ina cuntraproposta. L'iniziativa è vegnida retratga en favur da la cuntraproposta, uschia che nus havain be pli da vuschar davart questa davosa.

Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

L'artitgel constituziunal porta a noss purs ina basa moderna e drizzada vers l'avegnir per dumagnar las provocaziuns dal futur. Cun acceptar l'artitgel dattan votantas e votants a l'agricultura ina clera incumbensa e reconuschan la muntada da quella per la communidad. Els documenteschon uschia er lur solidaritad cun in'agricultura effizienta che respecta l'ambient ed ils animals.

Text da la votaziun

Artitgel constituziunal davart l'agricultura

(cuntraposta da l'assemblea federala*)

Conclus federal dals 7 d'october 1994

Art. 31bis al. 3 lit. b

Abrogà

Art. 31^{octies}

¹ La confederaziun effectuescha che l'agricultura prestia, cun ina producziun adattada a l'ambient e che tegna quint da las pussaivladads da la vendita, ina contribuziun essenziala per:

- a. il provediment segir da la populaziun;
- b. l'utilisaziun intensiva da la basa da vita natirala;
- c. la tgira da la cuntrada cultivada;
- d. l'urbanisaziun decentrala dal pajais.

² Cumplettend l'agid a sasez imputabel da l'agricultura e sch'i fa basegn divergend da la libertad da commerzi e mastergn prenda la confederaziun mesiras per promover ils manaschis purils che cultiveschan il terren. Ella ha spezialmain las suandantas cumpetenzas ed incumbensas:

- a. ella po promover la perscrutaziun, la cussegliaziun e la scolaziun agricula sco er prestar agids d'investiziun;
- b. ella po relaschar disposiziuns davart la decleraziun cun vigur lianta da cunvegns davart l'agid a sasez;
- c. ella po relaschar sin via legislativa prescripziuns per consolidar la proprietad dal giaschom puril;
- d. ella cumplettescha l'entrada dals purs tras pajaments directs per realisar ina bunificaziun commensurada per las prestaziuns furnidas;
- e. ella promova furmas da producziun cun stimulaziuns economicas avantagiusas che respectan surtut la natira, l'ambient ed ils animals.

³ Ella impunda per quest intent meds liads a l'intent or dal sector da l'agricultura e meds generals da la confederaziun.

Art. 32 al. 1 emprina frasa

¹ Las disposiziuns numnadas en ils artitgels 31bis, 31ter alinea 2, 31^{quater}, 31^{quinques} e 31^{octies} alinea 2 dastgan vegnir introducidas mo tras leschas federalas u conclus federals, per las qualas u ils quals i po vegnir pretendi ina votaziun dal pievel...

*Tar quest conclus sa tracti da la cuntraposta da l'assemblea federala tar l'iniziativa dal pievel «per in'agricultura purila productiva e che resguarda l'ambient», ch'è vegnida retratga en favur dal conclus qua sura.

L'artitgel 31bis al. 3 lit. b CF ch'è d'abrogar sa cloma: (Sche l'interess general giustifitgescha quai, è la confederaziun autorisada da divergiar sch'i fa basegn da la libertad da commerzi e mastergn, da relaschar prescripziuns:)...«b) per mantegnair ina puraria sauna ed in'agricultura productiva sco er per consolidar il giaschom puril»...

Tge porta il project?

Incumbensas da l'agricultura

Tenor la nova disposiziun en la constituziun duai l'agricultura producir en ina moda che resguarda l'ambient ed il martgà. Ella ha spezialmain da surpigliar las suandantas incumbensas:

– Garantir il provediment da la populaziun

Ina incumbensa primara è la produziun da vivonda sauna e d'alta qualitad. L'agricultura na sto betg be contribuir essenzialmain per il provediment dal pajais, mabain sto pudair mantegnair la produziun en eventualas situaziuns da crisa e schizunt pudair augmentar quella.

– Utilisaziun dischavantagiusa da la basa da viver

Ils purs ston utilizar la natira « efficaciamain », uschia che l'ambient na vegn betg donnegià. Grazia ad in'agricultura ecologica duain las resursas naturalas vegnir schanegiadas e vegnir mantegnidas sco basa da viver er per las generaziuns vegnentas.

– Tgira da la cuntrada cultivada

Cun lur activitad furman ils purs decisivamain il spazi da viver. Ils umans apprezzeschan ina cuntrada cultivada sco spazi da recreaziun. Il mantegniment da quest bain nunremplazzabel è er da gronda muntada per il turissem.

– Urbanisaziun decentrala dal pajais

L'activitad economica sto er vegnir mantegnida sin la champagna. Puras e purs procureschan che cuntradas ruralas e surtut regions cun dischavantatgs economics restian populadas er per l'avegnir. Els contribueschan uschia per in'equiliber da las regions.

Mesiras da la confederaziun

Questas prestaziuns preziusas en favur da tuts na sa laschan betg finanziair mo cun la vendita dals products agriculs. La confederaziun sto per quest motiv promover vinavant ils manaschis purils che cultiveschan il terren. I sa tracta qua da complettar las mesiras ch'ils purs ston prender sez. Uschia vegnan dads impuls per crear spezialas furmas da produziun naturalas; prestaziuns che na vegnan betg finanzadas dal martgà duain vegnir indemnizadas commensuradamain tras pajaments directs.

Finanziaziun

Per finanziair questas mesiras da promoziun impunda la confederaziun entradas or da l'agricultura senza (surtut taxas sin l'import e taxas da producents) sco er meds generals da la confederaziun.

Posiziun dal cussegl federal

Per l'emprima gia duain incumbensas da l'agricultura sco er mesiras concretas per promover quella vegnir francadas en la constituziun federala. Il nov artitgel na circumscriva betg mo l'incumbensa dals purs da proveder il pajais, mabain er lur autras impurtantas incumbensas, numnadain l'utilisaziun spargnusa da las resursas, la tgira da la cuntrada cultivada e la contribuziun a l'urbanisaziun decentrala dal pajais. Il cussegl federal recumonda d'approvar il project spezialmain per ils motivs suandants:

Basa solida per la politica agrara da l'avegnir

Malgrà sia muntada vegn l'agricultura menziunada en la constituziun federala sulettamain a l'ur. Uschia vegni ditg che la confederaziun possia tranter auter er relaxar prescripziuns en favur da l'agricultura, sche quai saja d'interess general e «sch'i fa basegn sviar da la libertad da commerzi e mastern». Cun la nova schliaziun che vegn proponida vegnan las prestaziuns impurtantas da l'agricultura accentuadas en in agen artitgel. Uschia vegn creada ina basa solida per cuntinuar cun la reforma da la politia agrara ch'è gia vegnida instradada.

In'agricultura abla da concurrer

La devisa da questa nova politica agrara sa cloma: davent da garantias da pretsch e da vendita ed empè da quellas pajaments directs cun miras precisas. Ils purs duain vegnir liberads da restricziuns dal stadi ed avair la pussaivladad d'agir pli fermamain sco interpredi-

ders. Els han natiralmain d'observar en lur agir las prescripziuns da la protecziun da l'ambient e dals animals. L'artitgel d'agricultura sco el vegn proponì sustegna noss purs sin questa nova via. Las refermas internas vegnan uschia ad augmentar l'abiltad da concurrer da l'agricultura svizra e quai è d'impurtanza a vista da la nova cunvegna dal GATT. Consumentas e consuments profitechan da pretschs da vivonda pli favuravels.

Flexibilitad è ina premissa

D'in'agricultura moderna dastg'ins speggar ch'ella s'adatteschia a las relaziuns economicas existentas. Ella duai drizzar sia produziun consequentamain tenor las pussaivladads correspondentas da la vendita en il pajais ed en l'exteriur. Nua che las stentas dals purs na cuntanschan betg la finamira u nua ch'ils interess dal stadi e da la societad èn periclitads, prevesa il nov artitgel d'agricultura l'intervenziun da la confederaziun.

Indemnisaziun commensurada da las prestaziuns

En il nov artitgel costituziunal vegni reconuschi che tuttas prestaziuns dals purs e da las puras na pon betg vegnir cuvertas cun il retgav da la vendita e quai pervi da la eliminaziun dal sustegn dals pretschs. La nova schliaziun garantescha per quest motiv da far pajaments directs. Quels duain bunifitgar commensuradamain las prestaziuns multifaras en favur da la communitad e dar impuls per in cumportament che prenda tut spezialmain resguard da l'ambient e dals animals. Ils purs han uschia la pussaivladad da producir cun dapli resguard vers l'ambient, malgrà pretschs pli bass. Il nov artitgel costituziunal tegna pia quint dal quità giustifitgà per il mantegniment da nossa basa da viver.

Las deliberaziuns en il parlament

L'introducziun d'in agen artitgel costituziunal davart l'agricultura è vegnida sustegnida en las chombras federalas ed ellas han reconuschi la muntada sociala da la puraria. En il rom da las deliberaziuns esi vegnì exprimì il giavisch d'integrar ils aspects finanzials. Il parlament ha per quest motiv agiuntà ina disposiziun correspudenta a la fin da l'artitgel costituziunal. Ina minoritad era da l'opiniun che l'artitgel cuntegna memia pauc concernent las necessitads ecologicas. Ella vuleva far dependent il sustegn a l'agricultura d'ulteriurs criteris ecologics. La maioritad dal parlament è dentant da l'opiniun ch'il nov artitgel costituziunal saja equilibrà e las pretaisas ecologicas, economicas e socialas d'ina societad moderna sajan ademplidas cumplainamain.

Per tut quests motifs recumondan cussegl federal e parlament d'approvar il nov artitgel costituziunal davart l'agricultura.

Segund project:

Midada dal conclus davart l'economia da latg

Il pli impurtant en furma concisa

Latg, in product da gronda muntada

Il latg è il pli impurtant product da l'agricultura svizra e gioga ina rolla centrala en la politica agrara. Radund in terz da l'entrada purila deriva da la producziun da latg. Il latg è in product agrar che correspunda a las relaziuns natiralas da la Svizra e che posseda bunas schanzas da concurrenza en Svizra ed en l'exteriur.

Dapli flexibilitad per in sistem cumprovà

Entamez ils onns settanta ha la producziun da latg stuì vegnir contingentada perquai ch'ella era s'augmentada zunt fitg. Igl è vegnì fixà ina quantidad da latg maximala per mintga manaschi. Questa mesira ha gì success: Igl è reussì da limitar la quantidad da latg. La contingentaziun dal latg na vegn perquai betg messa oz en dumonda. Sco dischavantatg sa mussa dentant la mancanza da flexibilitad da quest sistem. La ferma colliaziun dals contingents als manaschis restrenscha las pussaivladads da sa sviluppar da quels. La revisiun dal conclus davart l'economia da latg procura per remedura, essend ch'ella pussibilitescha da transferir contingents da latg d'in pur a l'auter.

Pertge in referendum?

Il comité da referendum è da l'opiniun ch'ils purs pitschens, ils biopurs ed ils purs da muntogna pudessian esser en dischavantatg tar il transferiment da contingents da latg. Ultra da quai ha el tema che la novaziun impedeschia in'agricultura che resguarda l'ambient ed ils animals e ch'ella chaschunia danovamain in augment da la producziun da latg.

Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

Cussegl federal e parlament recumondan la revisiun. Quella dat a noss purs la pussaivladad da s'adattar a las pretensiuns dal martgà, da l'ecologia e da la protecziun dals animals. Cleras cundiziuns generalas per il transferiment dals contingents da latg impedeschan svilupps na giavischads sco speculaziuns u l'instituziun d'uschenumnadas fabricas d'animals. La revisiun porta ultra da quai er in'adattaziun da las prescripziuns da qualidad al standard europeic; quai è ina cundiziun indispensabla per segirar l'export da products da latg svizzers.

Tge porta la revisiun?

Il punct essenzial da la revisiun è la pussaivladad da transferir contingents da latg tras cumpra u laschar a fit. Numerusas cundiziuns garanteschan che regiuns cun pli flaivlas entradas sco ils territoris da muntogna n'èn betg en dischavantatg, ch'i na dettia fabricas d'animals e speculaziuns e che la quantidad da latg restia limitada. Il transferiment è collià spezialmain cun las suandantas cundiziuns:

- Purs da vallada na pon betg comprar u prender a fit contingents da latg or dal territori da muntogna.
- L'atgna quantidad da contingent e quella cumprada na dastgan betg surpassar in limit maximal per hectara dal terren agricul. Manaschis senza surfatscha da pavel suffizienta (fabricas d'animals) na pon per quests motifs betg acquistar contingents.
- Il cussegl federal po fixar ch'in contingent cumprà dastga vegnir revendi pir suenter in termin determinà.
- Il cussegl federal po procurar che contingents na utilisads na dastgian betg vegnir transferids.
- Il cussegl federal ha la pussaivladad da retrair ina part dals contingents transferids. En questa maniera po el limitar la quantidad totala dal latg.

La revisiun porta dentant er autras novaziuns. Da muntada speziala per noss export è l'armonisaziun dal sistem per segirar la qualidad dal latg e dals products da latg cun il standard europeic.

In exempel: Dus gudagnaders

In pur stat avant ina decisiun difficila. El stuess midar sia stalla per pudair observar las prescripziuns davart la protecziun dals animals. El vegn a la conclusiun ch'i fiss per el pli convegnent da vender ses contingent da latg al vischin. Quel dispona gia d'ina stalla moderna adattada per ils animals.

Ils dus purs èn spert d'accord. L'emprim dovra il retgav per midar ses manaschi ad ina cultivaziun biologica. Il vischin da sia vart po utilisar meglier sias capacitads cun ils ulteriurs contingents da latg. Malgrà las expensas per la cumpra dals contingents producescha el uss ses latg pli bunmartgà.

Quai è in da blers exempels che mussan la muntada dal commerzi cun contingents.

Arguments dal comitè da referendum

Il comitè da referendum fa valair ils suandants arguments:

«Industrialisaziun da l'agricultura. Cun il conclus davart l'economia da latg duai vegnir introduci il commerzi cun contingents da latg, e quai senza grevezzas per ina cultivaziun ecologica e per tegnair muvel a moda cunvegna. In tal commerzi cun contingents vegniss ad industrialisar l'economia da latg. Quai avess nauschas consequenzas per purs, consumers e pajataglia, per animals ed ambient.

Vatgas da latg: Dal bain puril en la fabrica d'animals. In commerzi cun contingents senza grevezzas ecologicas e per tegnair muvel a moda cunvegna vegniss a promover la concentrasiun da la produczion da latg en manaschis gronds tecnisads intensivamain. A bleras vatgas smanatscha in sumegliant destin sco gia oz ad ina gronda part da las giaglinas e dals portgs. Pia in dubius tractament en fabricas d'animals empè d'ina vita sin bains purils.

Ina nova inundaziun da latg e milliardas da subvenziuns. La concentrasiun dal tegnair vatgas da latg avess per consequenza ch'i vegniss pavlà dapli pavel concentrà importà. La quantitad dal latg s'augmentass vinavant. Ina anc pli gronda surproduczion stuess vegnir subvenziunada cun daners da taglia.

Privel per il product natiral latg. Vatgas tegnidas a moda natirala sin bains purils midan fain e pastg en il product natiral latg. Metodas da produczion industrialas percenter, cumbinadas cun tecnologia da gens, ormons ed antibiotica, fan donn al bun num dal latg e dals products da latg svizzers.

Purs pitschens, biopurs e purs da muntogna èn disfavourisads massivamain. Sche las offertas da pretsch dals producents gronds e ritgs decidan pertutgant la repartiziun dals contingents da latg n'han purs da muntogna cun flaivlas entradas, biopurs che produceschan sut grevezzas ecologicas e manaschis pli pitschens naginas schanzas d'acquistar ulteriurs contingents. Dal tuttatag na acceptabel fissi per il pajataglia, sche pajaments directs vegnissan applitgads per cumprar contingents bler memia chars.

Per quests motifs recumondan las organisaziuns dals purs pitschens, dals biopurs e dals tegniders d'animals en il liber da dir NA al nov conclus d'avart l'economia da latg!»

Posiziun dal cussegl federal

La revisiun dal conclud davart l'economia da latg è necessaria e convegnenta. Per mantegnair las schanzas da vendita dals products da latg en Svizra ed en l'exteriur ston ils custs vegnir reducids. La transferibladad da contingents è in med adequat per quest intent. Da medema muntada è la garanzia d'in aut nivo da qualidad. La revisiun garantescha er quai. Il cussegl federal recumonda quella spezialmain per ils motivs suandants:

Custs pli bass – latg pli bunmartgà.

Cun la revisiun dal conclud davart l'economia da latg vul il stadi schlucclar sia influenza sin la producziun da latg, pussibilitond il transferiment da contingents da latg. Ils singuls purs e puras pon adattar la producziun sveltamain ed a moda nunbirocratica a las capacitads da lur manaschis. Uschia sa laschan reducir ils custs. Da quest svilup vegnan consuments e pajataglia a profitar.

Nagina schanza per fabricas d'animals

Per il commerzi cun contingents esi vegnì mess normas directivas. Disposiziuns efficacias permettàn al cussegl federal d'impedir svilupps na giavischads. Uschia na pon vegnir creadas fabricas d'animals ed ina industrialisaziun da l'agricultura na vegn er betg promovida. Il cuntrari, la revisiun procura ch'il latg vegnia produci en manaschis purils cun ina atgna e sufficienta basa da pavel.

Protecziun da la producziun da latg en il territori da muntogna

Cun il conclud midà davart l'economia da latg po il cussegl federal impedir efficaciamain il transferiment da contingents da latg dal territori da muntogna en il territori da vallada. Purs da vallada na dastgan betg acquistar contingents or dal territori da muntogna. Il cussegl federal po ultra da quai prescriber che contingents dastgian vegnir transferids be entaifer regiuns determinadas. Quai dat la garanzia che regiuns dischavantiadas vegnian protegidas er per l'avegnir.

Tegnair animals e la protecziun da l'ambient n'èn betg pertutgads

Il transferiment da contingents sa drizza natiralmain segund las disposiziuns vertentas davart la protecziun dals animals e segund las prescripziuns davart la protecziun da l'ambient e da las auas. Temas dal comité da referendum en quest resguard n'èn betg motivadas. Il cuntrari, la revisiun favorisescha il tegnair animals da latg en stallas spezialmain adattadas per quest intent.

Garanzia da la qualidad dal product natural latg

Las novas disposiziuns èn la basa per in meglier sistem per garantir la qualidad dal latg e dals products da latg. Quai è urgentamain necessari, sche nus vulain er en l'avegnir exportar en ils pajais da l'Uniun europeica. Quest sistem na contestà da naginas varts è ina cundiziun per l'access al martgà europeic. Sche la Svizra stess qua da la vart, periclitass quai noss exports. Latiers vegn ch'in diever abusiv d'ormons u d'antibiotica po vegnir cumbattì cun il nov sistem anc pli rigurusamain che fin uss.

Avantatgs er per la confederaziun

La limitaziun da la quantidad da latg resta en vigur sco fin uss. Ch'ì dettia ina nova inundaziun da latg tras il commerzi cun contingents e che ina tala chaschunia gronds custs al stadi è ina pretaisa na cumprovada. Il cuntrari è il cas. Il cussegl federal ha la pussaivladad da far ina reducziun sin ils contingents transferids. Uschia po la quantidad vegnir limitada anc dapli ed il quint da latg po vegnir distgargià.

Per tut quests motivs recumondan cussegl federal e parlament d'acceptar la revisiun dal conclus davart l'economia da latg.

Terz project:

Midada da la lescha d'agricultura (contribuziuns da solidaritad)

Il pli impurtant en furma concisa

Agid a sasez dals purs pretenda solidaritad

Ina considerabla part da la legislaziun davart l'agricultura ha la finamira da coordinar tar ils products agriculs la purschida cun la dumonda. Ils purs e lur organisaziuns vegnan per l'avegnir a stuaire sa participar pli activamain a questa incumbensa. En quest connex èn fitg impurtantas las mesiras per gidar sasez, che permettian per exempel ad els da far ina propaganda efficazia e d'adattar la produziun meglier a las pussaivladads da la vendita. La finanziaziun da quest agid a sasez pretenda la solidaritad da tuts pertutgads. Purs e puras che profiteschan da las stentas da las organisaziuns da lur bransch senza gidar a finanziar quellas, duain vegnir obligads da pajar contribuziuns da solidaritad.

Cundiziuns generalas rigurusas

L'incassament da contribuziuns da solidaritad tras las organisaziuns da las branchas è mo permiss entaifer in rom determinà cleramain. Uschia po in'organisaziun incassar talas contribuziuns be lur, sche pli che dus terzs dals producents da la bransch correspondenta (p. ex. produziun da chorn) èn affiliads ad ella. Ils daners dastgan vegnir applitgads be per mesiras ch'èn da niz per tuts producents.

Pertge in referendum

Tenor l'opiniun dal comité da referendum duai la solidaritad restar facultativa. El n'è betg da l'avis ch'els purs stoppian pajar per mesiras ch'els n'han betg tscherni sezs e ch'èn vegnidas concluidas d'organisaziuns, a las qualas els n'appartegnan betg. Ils opposents temman ultra da quai che las contribuziuns da solidaritad muntian subvenziuns zupadas per las federaziuns agraras.

Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

Cussegl federal e parlament èn persvas ch'i dovria ina basa legala per garantir la solidaritad tranter ils purs. A vista da la liberalisaziun dals martgads agrars èn ils products svizzers dependents d'ina reclama che rinforza lur posiziun. Tar la finanziaziun da questas stentas ston tuts producents cooperar solidariamain. Noss pajais vischinants applitgeschan las contribuziuns da solidaritad cun success per finanziar la reclama per products agrars. Er en Svizra n'èn contribuziuns da solidaritad betg da princip insatge nov: Sin il sector dal latg datti talas gia dapi il 1978. Ultra da quai ha il parlament concluidi ils 20 da mars 1992 ina regulaziun sumeglianta per il sector da pumi-cultura.

Tge porta la midada da la lescha?

La midada da la lescha che vegn messa en votaziun pertutga las suandantas mesiras d'agid a sasez sin il sector agrar:

- adattaziun da la produenziun a las pussaivladads dal martgà
- promoziun da metodos da produenziun ecologicas
- promoziun da la vendita
- promoziun da la qualitat.

Il cussegl federal po obligar ils producents che n'appartegnan betg a las organisaziuns da las branschas da pajar contribuziuns da solidaritad, sche las suandantas premissas èn ademplidas:

- Las mesiras d'agid a sasez ston esser d'avantatg per tuts producents d'in sector da produenziun.
- Pli che dus terzs dals producents che produceschan ensemen pli che 50 pertschient d'in product ston appartegnair a l'organisaziun da la bransch.
- Las contribuziuns da solidaritad na dastgan betg surpassar dus pertschient dal retgav dal sector da produenziun correspondent.
- Las organisaziuns da las branschas ston inditgar la derivanza e l'applicaziun dals meds pecuniars.

La lescha d'alcohol e la lescha da granezza vegnan adattadas a la lescha d'agricultura a moda analoga.

Arguments dal comité da referendum

Il comité da referendum fa valair ils suandants arguments:

«Sforz dal stadi na necessari! Il nov artitgel da la lescha n'introducescha betg «contribuziuns da solidaritad» sco quai ch'i vegn pretendì. Ils purs na prestan betg pli voluntariamain las contribuziuns, mabain sfurzadamain. Pertge il cussegl federal vegn autorisà da declerar obligatorias las acziuns da finanziaziun da las federaziuns agriculas per utilisar la surproducziun, las campagnas da propaganda e la propaganda da la politica agrara.

Federaziuns agriculas anc pli pussentas! Grazia a l'incassament dal stadi vegnissan las federaziuns agriculas levamain tar dapli daners. Precis las federaziuns che èn fin uss s'opponidas il pli fitg cunter meglieraziuns ecologicas, vegnissan rinforzadas. Uschia vegnissan sustegnidas structures da vendita ch'impedeschan il pli fitg novaiziuns da l'economia dal martgà.

Biopurs e tegniders d'animals en il liber vegnan decuraschads empè da promovids! Contribuziuns obligatorias fissan impediments per puras e purs che vulan ir in'atgna, nova via. Empè da sez pudair far ina reclama originala e marketing per sias spezialitads, stuess in manaschi bilogic mesaun consegnar a las federaziuns onn per onn fin a duamilli francs per l'utilisaziun da rauba da massa vulida da nagin.

Subvenziuns zuppadas dal stadi a las federaziuns! Tge daventa en la pratica, sch'in manaschi puril snega ils pajaments a las federaziuns? Vegn la confederaziun a retegnair ina part da ses pajaments directs e la consegnar a las federaziuns? Quai fiss nagut auter ch'ina subvenziun zuppada a las federaziuns e segiramain betg in agid a l'agricultura en il senn dals pajataglia.

L'agid a sasez sto restar facultativ! Per l'agid a sasez e per la solidaritad en l'agricultura na dovri betg ina nova lescha. La confederaziun ha incumbensas pli urgentas che da gidar las federaziuns tar l'incassament. Ils managers da las federaziuns ston prestar meglra lavur per pudair gudagnar purs e puras per acziuns da l'agid a sasez.

L'uniun dals purs pitschens recumonda per quests motifs: NA a la midada da la lescha d'agricultura na necessaria e na cunfurma al temp!»

Posiziun dal cussegl federal

La refurma en curs da la politica agrara pretenda dapli atgna responsabladad da vart dals purs e da las puras. Las mesiras d'agid a sasez per ina reclama pli efficazia e per adattar meglier la produenziun a las pussaivladads dal martgà èn en l'interess da tuts producents. Questas mesiras ston per quest motiv vegnir finanziadas da tuts. Il cussegl federal recumonda l'introduenziun da contribuziuns da solidaritad per ils motivs suandants:

Puraria solidarara

Senza ina basa legala exista il privel ch'ils pajaders da la contribuziun vegnian decuraschads e sa liian cun quels che profiteschan senza pajar insatge. Il stadi sto perquai stgaffir in rom che permetta da participar tuts producents d'ina bransch a la finanziaziun da mesiras per l'agid a sasez. Ina tala disposiziun en la lescha è indispensabla, sche las organisaziuns agraras duain diriger efficaciamain la produenziun.

Finamiras cleras e contribuziuns limitadas

Ils opponents pretendan che las federaziuns agraras vegnissan subvenziunadas cun contribuziuns da solidaritad. La formulaziun da la lescha è dentant clera: Ils daners vegnan applitgads sulettamain per acziuns definidas precisamain e na per cuvrir ils custs da mana-

schi da las organisaziuns da las bransch. Il rendaquint davart l'applicaziun dals meds è public e vegn controllà da la confederaziun. En questa maniera han las puras ed ils purs na organisads la garanzia che lur contribuziuns vegnian applitgadas conform a la lescha ed en lur interess.

Promoziun da metodos da produenziun ecologicas

L'applicaziun da metodos da produenziun che resguardan l'ecologia ed ils animals è in element impurtant da la nova politica agrara. Cun la pussaivladad d'incassar contribuziuns da solidaritad vegnan questas metodos promovidas anc dapli. Cuntrari a las pretaisas dals opponents pon questas contribuziuns er vegnir applitgadas per promover la vendita da products agrars or da la produenziun biologica.

Ina concurrenza cun armas egualas

Bler memia ditg han ins considerà stentas precisas per la reclama e per promover la vendita da products agrars da noss pajais per na necessarias. Oz è quai auter: La concurrenza da l'exteriur è vegnida pli gronda. Per ch'ils products

agrars indigens possian subsister sin il martgà, esi indispensabel da far reclama per quests products e da promover la reputaziun da l'agricultura svizra. Noss pajais vischinants incasseschan medemamain contribuziuns da solidaritad. Tgi che di gea al sboz da lescha, di er gea al princip per ina concurrenza cun armas egualas tranter ils purs esters e svizzers.

Per tut quests motifs recumondan cussegl federal e parlament d'acceptar la midada da la lescha d'agricultura.

Quart project:

Restricziun da las expensas

Text da la votaziun

Conclus federal davart ina restricziun da las expensas

dals 7 d'october 1994

I

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 88 al. 2 e 3

² En mintgin dals dus cussegls dovran però disposiziuns da subvenziuns en leschas ed en conclus federals liants generalmain sco er en credits obligants ed en roms da pajament che han per consequenza novas singulas expensas da pli che 20 milliuns francs u novas expensas periodicas da pli che 2 milliuns francs il consentiment da la maiortad da tuts commembers.

³ L'assemblea federala po adattar ils imports fixads en l'alineia 2 a la chareschia cun in conclus federal liant generalmain ma na suttamess al referendum.

II

¹ Quest conclus è suttamess a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Il cussegl federal fixescha la data da l'entrada en vigur.

La dumonda da la votaziun sa cloma:

– Vulais Vus acceptar il conclus federal dals 7 d'october 1994 davart ina restricziun da las expensas?

Il cussegl naziunal ha approvà il project cun 109 cunter 53 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 27 cunter 6 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

La confederaziun sto spargnar

La situaziun finanziaria da la confederaziun è vegnida mendra e mendra. Per 1995 vegni quintà cun in deficit da radund 6 milliardas francs. Pli fitg ch'ìls daivets s'augmentan e pli blers meds che ston vegnir impundids per pajar ils tschains. Uschia perda la confederaziun pli e pli la libertad d'agir per pudair ademplir novas incumbensas impurtantas. Er las cundiziuns generalas per noss'economia vegnan adina mendras.

Ina restricziun da las expensas en la constituziun

Cussegl federal e parlament proponan per quest motiv da francar en la constituziun federala ina restricziun da las expensas. Per conclus che chaschunan considerablas expensas novas, vegn la barriera fatga pli auta: La maioritad dals commembers dal cussegl naziunal e dal cussegl dals chantuns **che vuschan** na basta betg pli, mabain i dovra en omadus cussegls la maioritad da **tuts** commembers.

In instrument che na munta nagut da nov

L'instrument da la restricziun da las expensas na munta nagut da nov per la confederaziun, pertge gia dal 1951-1958 e dal 1975-1979 èn stadas en vigur prescripziuns sumegliantas. La schliaziun che vegn uss messa en votaziun è furmada pli simpel e n'è betg pli limitada. La francada stabla da la restricziun da las expensas en la constituziun ha chaschunà en il parlament ina lunga debatta ed è vegnida considerata d'ina maioritad per convegnenta e necessaria.

Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

A vista da la situaziun alarmonta da las finanzas federalas duai la restricziun da las expensas garantir che las chombras federalas sajan precautas cu i sa tracta da concluder novas expensas da muntada. Ellas pon concluder talas be cun ina maioritad solida. Questa restricziun na remplazza dentant betg las ulteriuras stentas per spargnar; quellas vegnan però sustegnidas tras questa restricziun. Ella è in ulterior instrument per metter las finanzas federalas en equilibr.

Posiziun dal cussegl federal

La restricziun planisada da las expensas impedescha ch'il parlament possa concluder expensas considerablas cun ina maioritad casuala. La barriera politica vegn augmentada, essend ch'i dovra uss la maioritad da tuts commembers dal cussegl per ina decisiun. Uschia documenteschan cussegl federal e parlament lur veglia da vulair spargnar, senza dentant intervegnir en expensas liadas tenor la lescha. Il cussegl federal recumonda il project per ils motivs suandants:

Situaziun alarmonta da las finanzas federalas

Dapi varsaquants onns scriva la confederaziun cifras fitg cotschnas. Ses daivets muntan quest mument a pli che 70 milliardas francs. Per quest motiv sto ella pajar onn per onn pli che 3,3 milliardas francs per tschainsir ils daivets. Qua tras vegn limitada sia libertad d'agir en fatgs da la politica finanziaria. Las generaziuns vegnentas vegnan er engrevgiadas cun quests daivets.

Stentas per spargnar da fin uss

Cussegl federal e parlament han gia dà gronda fadia per metter las finanzas en equilibr. Cun ils programs da sanaziun 1992 e 1993 han ins chattà novas entradas e realisà respargns da 3,5 milliardas francs. Entant esi vegnì inizià in nov program da sanaziun 1994 che duai er distgargiar il tagnairchasa federal. A mesa vista èn necessarias er reformas structuralas: Las subvenziuns ston vegnir reexaminadas e prestaziuns dal stadi che n'èn betg da character prioritar duain vegnir reducidas. Be tgi che spargna a moda credibla po er svegliar chapientscha per dapli entradas necessarias.

Il possess actual è garanti malgrà la restricziun da las expensas

La restricziun da las expensas è ina part da las stentas per sanar las finanzas federalas. I sa tracta da francar pli solidamain novas expensas che surpassan ina tscherta autezza. Ins na vul dentant tuttavia betg metter en dumonda prestaziuns ch'èn vegnidas garantidas a basa dal dretg vertent. Cuntrari a las reduziuns linearas da contribuziuns n'intervegna la restricziun da las expensas betg en il possess actual. Ultra da quai vegn ina nova incumbensa na simplamain bloccada. Uschenavant ch'ella è cunvegnenta e necessaria, po ella senza dubi chattar la maioritad necessaria da tuts commembers dal cussegl.

Las deliberaziuns en il parlament

Cunquai ch'il project pertutga la moda e maniera da concluder en las chombras federalas, han quellas acceptà la nova schliaziun pir suenter ina lunga discussiun. Spezialmain il cussegl dals chantuns ha gi' resalvas da princip. Varsaquants cussegliers èn stads da l'avis ch'il nov

Tge porta il project?

Cun la cumplettaziun da l'artitgel 88 da la constituziun federala vegn introducida ina restricziun da las expensas na limitada. Quai vul dir ch'i dettia en l'avegnir pli rigurusas pretensiuns en il parlament per tsherts conclus d'expensas: Fin uss bastava la maioritad dals preschents che avevan vuschà (maioritad relativa), per l'avegnir però vegn pretendida ina maioritad da tuts commembers dal cussegl (maioritad qualifitgada). Questa pratica vala gia oz per conclus federals urgents.

La restricziun da las expensas vala adina lur, sch'i vegn concludì davart

- novas expensas unicas da pli che 20 milliuns francs u
- novas expensas periodicas da pli che 2 milliuns francs.

Il parlament po adattar quests imports en atgna cumpetenzza a la chareschia.

Na suttamess a la maioritad qualifitgada èn credits che vegnan concedids annualmain cun il preventiv. La restricziun da las expensas duai pia avoir in effect dapertut là, nua ch'i sa tracta da decisiuns da princip u conclus davart subvenziuns, credits liants e roms da pajaments.

mecanissem da votaziun limiteschia memia zunt la libertad dal parlament. Er l'effizienzza da la restricziun da las expensas è vegnida messa in dumonda. En dumonda è er stada in'otra schliaziun sin stgalim da lescha che na fiss ida uschè lunsch. En il cussegl naziunal hai ultra da quai dà vuschs che vulevan limitar temporarmain la restricziun da las expensas. A la fin finala è la maioritad però stada da l'avis ch'i stoppia vegnir mussà cun in instrument efficazi, che era il parlament veglia prender seriusamain en maun la sanaziun da las finanzas federalas.

Manifestaziun da la voluntad da spargnar

Il cussegl federal e la maioritad dal parlament èn persvas ch'els stoppian manifestar vers las burgaisas ed ils burgais clermain lur voluntad da spargnar. Er sche la restricziun da las expensas na remplazza betg ulteriurs sforzs da spargnar, po ella tuttina effectuar en tsherts cas ch'i vegnia desisti d'in project e da las novas expensas liadas cun quel. La niz-zaivladad da quest instrument vegn a sa mussar en emprima lingia suenter che la conjuntura s'è puspè refatga. En buns temps economics exista tenor l'experiencia plitost il privel che las finanzas federalas vegnian strapatschadas.

Per tut quests motivs recumondan cussegl federal e parlament d'acceptar l'introducziun d'ina restricziun da las expensas en la constituziun.

Text da la votaziun

Conclus

davart l'economia da latg 1988

(CEL 1988) Midada dals 18 da mars 1994

I
Il conclus davart l'economia da latg 1988 dals 16 da december 1988 vegn midà sco suonda:

Art. 2 al. 3 lit. g

³ Il cussegl federal po determinar ch'ils singuls contingents pon vegnir augmentads u reducids senza indemnizaziun cun l'entschatta d'in onn da latg er independentamain da la quantidad totala da latg. En cas d'augments u da reduenziuns vegnan resguardads spezialmain:

g. l'observaziun dal contingent singul da l'onn da latg precedent.

Art. 2a Transferiment da contingents tras vendita

¹ Il cussegl federal po determinar ch'ils producents possian vender e cumprar contingents u parts da contingents.

² Il cussegl federal po determinar che contingents e parts da contingents possian vegnir transferids tras vendita be entaifer in territori determinà. Il cussegl federal fixescha ils territoris. El po resguardar in'utilisaziun dal latg confurma a las prioritads.

³ Il cussegl federal procura che nagins contingents u parts da contingents or da las zonas da muntogna I-IV dal cataster da l'economia da muvel vegnian transferids tras vendita en la regiun da la val.

⁴ Il cussegl federal fixescha il contingent per hectara che na dastga betg vegnir surpassà tras acquist supplementar. El po fixar questa quantidad divergentamain per las singulas regiuns u per parts da talas.

⁵ Ils producents pon sa convegnir directamain tranter els pertutgant ils transferiments da contingents. Il cussegl federal designa il servetsch ch'examinescha e registrescha ils transferiments.

⁶ Il cussegl federal po fixar che contingents acquistads tras cumpra dastgian puspè vegnir alienads pir suenter in termin determinà.

⁷ Il cussegl federal po excluder ils contingents bloccads d'in transferiment tras vendita.

⁸ Il cussegl federal po disponer ch'i vegnia retratg ina part da mintga quantidad da contingent transferida.

Art. 2b Transferiment da contingents tras affittanza

¹ Il cussegl federal po determinar ch'ils producents possian dar u prender a fit contingents u parts da contingents.

² Il cussegl federal po determinar che contingents u parts da tals possian vegnir transferids tras affittanza be entaifer in territori determinà. El po resguardar in'utilisaziun dal latg confurma a las prioritads.

³ Il cussegl federal procura che nagins contingents u parts da contingents or da las zonas da muntogna I-IV dal cataster da l'economia da muvel vegnian transferids tras affittanza en la regiun da la val.

⁴ Il cussegl federal fixescha il contingent per hectara che na d'astga betg vegnir surpassà tar l'affittanza. El po fixar questa quantidad divergentamain per las singulas regiuns u per parts da talas.

⁵ Il cussegl federal determinescha sut tge cundiziuns e per tge durada che producents pon affittar lur contingents u parts da tals.

⁶ Contingents bloccads na pon betg vegnir transferids tras affittanza.

⁷ Il cussegl federal po disponer ch'ina part da mintga quantidad da contingent transferida po vegnir retratga per la durada da l'affittanza.

Art. 5 al. 2 emprima frasa ed al. 2bis

² La contribuziun generala vegn incassada da tut latg da vendita ed ella munta a maximal 4 raps per kilo....

^{2bis} Las cuminanze da manaschi e las cuminanze da secturs da manaschi vegnan tractadas egualmain tar la furnaziun da la quantidad libra e dal limit da las ulteriuras contribuziuns.

Art. 5a Gulivaziun da las divergenzas stagiunales da las furniziuns da latg

¹ Per gulivar las divergenzas stagiunales da la furniziun da latg po il cussegl federal autorisar la federaziun centrala:

- a. d'incassar ina contribuziun sin il latg da vendita furnì en ils mais cun ina gronda produziun da latg;
- b. da conceder in supplement sin il latg da vendita furnì en ils mais cun ina pitschna produziun da latg.

² En cas da basegn po il cussegl federal prender sez las mesiras segund l'alinea 1.

³ Contribuziun e supplement muntan maximal a mintgamai diesch pertschient dal pretsch da latg fundamental. Il cussegl federal als po fixar differentamain per las zonas fixadas en la legislaziun davart l'agricultura ed excluder da questa mesira il territori da muntogna u parts da quel.

⁴ Il cussegl federal fixescha ils mais en ils quals la contribuziun vegn incassada ed il supplement vegn concedì.

⁵ Il retgav da la contribuziun ed ils custs dal supplement vegnan scrits bun u engrevgiads al quint da latg.

Art. 9 Titel material ed al. 1-3

Contribuziun sin products da latg cun reduziun dal grass

¹ Per reducir ils custs da l'utilisaziun dal latg po il cussegl federal incassar ina contribuziun sin products da latg che vegnan duvrads en l'industria alimentara e che han in cuntegn da grass da latg reduci vers ils products da standard sin basa da latg entir.

² La contribuziun po vegnir fixada differentamain mintgamai tenor il diever dal product da latg. Ses retgav sto almain esser uschè grond che vegnan cuvertas las expensas dal quint da latg per reducir il pretsch dal paintg che vegn produci ulteriurmain. La contribuziun na dastga dentant betg esser pli auta che la grevezza totala dal quint da latg, e quai cun resguardar la perdita da gudogn sin il paintg importà.

³ En cas speziels po la contribuziun vegnir incassada sin il product final a basa da ses cuntegn da grass.

Art. 18 Servetsch d'inspeziun e da cussegliaziun concernent l'economia da latg

¹ Ils chantuns mantegnan in servetsch d'inspeziun e da cussegliaziun concernent l'economia da latg en collavuraziun cun las organisaziuns regiunales per l'economia da latg (federaziuns dals producents e vendiders da latg, auters utilisaders da latg, ulteriuras organisaziuns).

² Il servetsch d'inspeziun e da cussegliaziun concernent l'economia da latg promova la qualidad dal latg e dals products da latg e cooperescha tar la garanzia da qualidad. El surveglia surtut che las prescripziuns respectivas vegnian observadas. Il cussegl federal fixescha qualas ulteriuras incumbensas che vegnan surdadas entirmain u parzialmain al servetsch d'inspeziun e da cussegliaziun concernent l'economia da latg. Quai vala particularmain per exequir ils pajaments da qualidad indi-

viduals, per eruir las valurs dal cuntegn dal latg e per cussegljar producents ed utilisaders da latg vatga, latg chaura e latg nursa.

³ Il servetsch d'inspezzioni e da cussegliaziun concernent l'economia da latg è suttamesa a la surveglianza da la confederaziun. La centrala federala (sectur da l'institut federal da perscrutaziun per l'economia da latg) po dar directivas als posts chantunals e regiunals dal servetsch d'inspezzioni e da cussegliaziun concernent l'economia da latg per l'execuziun da lur incumbensas.

⁴ Las expensas dal servetsch per las prestaziuns fundamentalas vegnan surpigliadas da las organizaziuns per l'economia da latg, dals chantuns e da la confederaziun. Il cussegl federal fixescha qualas prestaziuns che vegnan messas a quint als giudiders.

Ar. 19 Cuntegn dal latg

¹ Il cussegl federal po autorisar la federaziun centrala da prender las mesiras per ch'il cuntegn dal latg correspundia al basegn dal martgà ed il latg possia vegnir utilisà a moda spargnusa. El po particularmain autorisar quella da relaschar disposiziuns liantas generalmain per il pajament dal latg a basa da ses cuntegn.

² Il cussegl federal po, sche quai è necessari, prender ulteriuras mesiras, spezialmain:

- a. ordinar d'eruir generalmain il cuntegn dal latg;
- b. adattar la summa dals singuls contingents u ils singuls contingents al svilup da las valurs dal cuntegn;
- c. introducir la contingentaziun per il singul manaschi tenor il cuntegn dal latg segund l'artitgel 2.

Art. 21 Titel material ed al. 1, 3, 4 e 5

Contribuziuns da solidaritad da producents e d'utilisaders da latg na affiliads

¹ Sche la federaziun centrala incassescha dals producents e dals utilisaders da latg affiliads ad ella ina contribuziun per promover la vendita e la qualidad dal latg da vendita sco er per autras mesiras per gidar sasez segund l'artitgel 1 alinea 2, po il cussegl federal incassar sco golvaziun da las grevvezas ina contribuziun da solidaritad correspondent a dals producents e dals utilisaders da latg na affiliads a la federaziun centrala.

³ Las contribuziuns da solidaritad stattan a disposiziun a la federaziun centrala per financiar las mesiras segund ils alineas 1 e 2. Tar il diever da las contribuziuns per mesiras segund l'alinea 1 esi da resguardar commensuradamain la derivanza dals meds.

⁴ L'uffizi federal surveglia l'applicaziun da las contribuziuns.

⁵ La federaziun centrala preschenta publicamain e detagliadamain il quint davart la derivanza e l'applicaziuns dals meds dal fond da solidaritad.

Art. 21a Contribuziuns da solidaritad da producents da chaschiel, groma e paintg, na affiliads

¹ Sche organisaziuns svizras da l'economia da latg incasseschan dals producents da chaschiel, groma e paintg, ch'èn affiliads ad ellas, ina contribuziun per promover la qualidad e per autras mesiras da gidar sasez, po il cussegl federal incassar dals producents na affiliads ina contribuziun da solidaritad correspondent a sco golvaziun da las grevvezas.

² Las contribuziuns da solidaritad stattan a disposiziun a las correspondentas organisaziuns svizras da l'economia da latg per financiar las mesiras segund l'alinea 1; tar l'applicaziun da las contribuziuns esi da resguardar commensuradamain la derivanza dals meds finansials.

³ L'uffizi federal surveglia l'applicaziun da las contribuziuns.

⁴ Las organisaziuns da l'economia da latg preschentan publicamain e detagliadamain il quint davart la derivanza e l'applicaziun dals meds dal fond da solidaritad.

Art. 27

Abrogà

Art. 28 al. 1

¹ L'uffizi federal pretenda la restituziun d'avantatgs da facultad acquistads cunter dretg. Sia decisiun è suttamesa al dretg da far recurs a la cumissiun da recurs DFEP. Quella decida definitivamain, sche la pretaisa da restituziun stat en connex cun la contingentaziun dal latg.

Art. 29 al. 1, 1bis e 3 emprima frasa

¹ En cas da cuntravenziuns al regulativ svizzer davart la furniziun da latg prendan ils organs numnads dal cussegl federal, mintgamai tenor cuntravenziun, las suandantas mesiras:

- a. avertiment;
- b. deducziuns dal pretsch da latg;
- c. reducziun u na pajament da las premias da qualitat per il latg e per ils products da latg;
- d. multa disciplinara da maximal 3000 francs;
- e. bloccada da la cumpra dal latg e dals products da latg, uschè ditg che las incunvegientschas n'èn betg eliminadas;

^{1bis} Sch'ina mesira segund l'alinea 1 vegn decidida, vegnan ils custs supplementars dallas examinaziuns e controllas adossads entiramain u parzialmain als producents da latg pertutgads.

³ Cunter mesiras da quest artigel poi vegnir fatg recurs tar in l'autorità designada dal cussegl federal....

Art. 31 al. 2 emprima frasa

² Il departament federal da l'economia publica numna sin proposta dals chantuns participads almain ina cumissiun da recurs per mintga secziun da la federaziun centrala....

Art. 32 al. 1 ed 1bis

¹ Il cussegl federal exequescha quest conclus. El po engaschar per la collavuraziun ils chantuns e las organisaziuns competentas da l'economia.

^{1bis} Il cussegl federal po indemnizar commensuradamain la federaziun centrala e sias secziuns per quellas prestaziuns administrativas da dretg public ch'ellas prestan a basa da quest conclus e dal conclus da latg dals 29 da settember 1953 (per exempel per l'incassament da taxas, l'execuziun da la contingentaziun dal latg, activitad d'inspecturat). Sche autras organisaziuns èn incumbensadas cun l'incassament da taxas, po el conceder er a quellas ina indemniziun commensurada.

Art. 33 lit. b e 34

Abrogads

II

¹ Quest conclus è liant generalmain; el è suttamesa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha la data da l'entrada en vigor.

Text da la votaziun

Lescha d'agricultura

Midada dals 8 d'october 1993

I

La lescha d'agricultura vegn midada sco suonda:

^{1bis}. Obligatori per contribuziuns da solidaritad

Art. 25^{his}

¹ Sche organisaziuns da bransch agriculturalas incasseschon contribuziuns da lur members per finanziar mesiras per gidar sasez, po il cussegl federal obligar ils producents na cumpigliads da prestar contribuziuns da solidaritad, sche:

- a. las mesiras per gidar sasez èn d'avantatg per tuts producents;
- b. las mesiras servan en emprima lingia per adattar la producziun a las pussaivladads da la vendita e per promover la cultivaziun a moda natirala sco er la vendita e la qualitat dals products e quai er en l'interess da l'entira agricultura;
- c. pli che dus terzs dals producents, che disponan a medem temp sur da pli che 50 perschient da la cultivaziun u da la producziun, èn affiliads a las organisaziuns.

² Las contribuziuns da solidaritad vegnan fixadas tenor la producziun ed èn tuttina autas sco las contribuziuns per finanziar mesiras per gidar sasez. Ellas na dastgan betg surpassar dus perschient dal retgav brut mesaun or dal sector da producziun ch'è cumpiglià da l'agid a sasez.

³ Las contribuziuns da solidaritad vegnan incassadas da las organisaziuns da las bransch sut la controlla da l'uffizi federal. Il cussegl federal po excepziunalmain incumbensar l'uffizi federal cun la controlla.

⁴ Las contribuziuns da solidaritad stattan a disposiziun a las organisaziuns per finanziar mesiras segund l'alinea 1. Tar l'applicaziun da las contribuziuns esi da resguardar commensuradamain la derivanza dals meds finanziarials.

⁵ L'uffizi federal u in auter servetsch incumbensà dal cussegl federal segund l'alinea 3 surveglia l'applicaziun da las contribuziuns.

⁶ Las organisaziuns da las bransch agriculturalas preschentan publicamain e detagliadamain il quint davart la derivanza e l'applicaziun dals meds dal fond da solidaritad.

II

Midada da leschas federalas

1. La lescha d'alcohol dals 21 da zercladur 1932 vegn midada sco suonda:

⁷. Obligatori per contribuziuns da solidaritad dals producents da tartuffels

Art. 24^{septies}

¹ Sche organisaziuns da bransch agriculturalas incasseschon contribuziuns da lur members per finanziar mesiras per gidar sasez, po il cussegl federal obligar ils producents na cumpigliads da prestar contribuziuns da solidaritad, sche:

- a. las mesiras per gidar sasez èn d'avantatg per tuts producents da tartuffels;
- b. las mesiras servan en emprima lingia per adattar la producziun a las pussaivladads da la vendita e per promover la cultivaziun a moda natirala sco er la vendita e la qualitat dals tartuffels e quai er en l'interess da l'entira agricultura;
- c. pli che dus terzs dals producents, che disponan a medem temp sur da pli che 50 perschient da la cultivaziun u da la producziun, èn affiliads a las organisaziuns.

² Las contribuziuns da solidaritad vegnan fixadas tenor la producziun ed èn tuttina autas

sco las contribuziuns per finanziar mesiras per gidar sasez. Ellas na dastgan betg surpassar dus pertschient dal retgav brut mesaun or dal sector da produczion ch'è cumpiglià da l'agid a sasez.

³ Las contribuziuns da solidaritad vegnan incassadas da las organisaziuns da las branschas sut la controlla da l'administraziun da l'alcohol. Il cussegl federal po excepziunalmain incumbensar l'administraziun da l'alcohol cun la controlla.

⁴ Las contribuziuns da solidaritad stattan a disposiziun a las organisaziuns per finanziar mesiras segund l'aleina 1. Tar l'applicaziun da las contribuziuns esi da resguardar comensuradamain la derivanza dals meds finansials.

⁵ L'administraziun da l'alcohol u in auter servetsch incumbensà dal cussegl federal segund l'aleina 3 surveglia l'applicaziun da las contribuziuns.

⁶ Las organisaziuns da las branschas agriculas preschentan publicamain e detagliadamain il quint davart la derivanza e l'applicaziun dals meds dal fond da solidaritad.

2. La lescha da granezza dals 20 da mars 1959 vegn midada sco suonda:

Art. 11bis

Obligatori per contribuziuns da solidaritad dals producents

¹ Sche organisaziuns da branschas agriculas incasseschon contribuziuns da lur commembers per finanziar mesiras per gidar sasez, po il cussegl federal obligar ils producents na cumpigliads da prestar contribuziuns da solidaritad, sche:

- a. las mesiras per gidar sasez èn d'avantatg per tuts producents;
- b. las mesiras servan en emprima lingia per adattar la produczion a las pussaivladads da la vendita e per promover la cultivaziun a moda natirala sco er la vendita e la qualidad dals products e quai er en l'interess da l'entira agricultura;
- c. pli che dus terzs dals producents, che disponan a medem temp sur da pli che 50 pertschient da la cultivaziun u da la produczion, èn affiliads a las organisaziuns.

² Las contribuziuns da solidaritad vegnan fixadas tenor la produczion ed èn tuttina autas sco las contribuziuns per finanziar mesiras per gidar sasez. Ellas na dastgan betg surpassar dus pertschient dal retgav brut mesaun or dal sector da produczion ch'è cumpiglià da l'agid a sasez.

³ Las contribuziuns da solidaritad vegnan incassadas da las organisaziuns da las branschas sut la controlla da l'uffizi federal. Il cussegl federal po excepziunalmain incumbensar l'uffizi federal cun la controlla.

⁴ Las contribuziuns da solidaritad stattan a disposiziun a las organisaziuns per finanziar mesiras segund l'aleina 1. Tar l'applicaziun da las contribuziuns esi da resguardar comensuradamain la derivanza dals meds finansials.

⁵ L'uffizi federal u in auter servetsch incumbensà dal cussegl federal segund l'aleina 3 surveglia l'applicaziun da las contribuziuns.

⁶ Las organisaziuns da las branschas agriculas preschentan publicamain e detagliadamain il quint davart la derivanza e l'applicaziun dals meds dal fond da solidaritad.

III

Referendum ed entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha la data da l'entrada en vigur.

PP
SPED. POSTALA

Spediziuns enavos a la
controlla d'abitants da
la vischnanca

Recumandaziun a votantas e votants

Il cussegl federal ed il parlament recumondan a votantas e votants per ils motivs allegads da vuschar ils 12 da mars 1995 sco suonda:

- **GEA a la cuntraproposta da l'assemblea federala dals 7 d'october 1994 tar l'iniziativa dal pievel «per in'agricultura purila productiva e che resguarda l'ambient»**
- **GEA a la midada dals 18 da mars 1994 dal conclus davart l'economia da latg 1988**
- **GEA a la midada dals 8 d'october 1993 da la lescha d'agricultura (contribuziuns da solidaritad)**
- **GEA al conclus federal dals 7 d'october 1994 davart ina restricziun da las expensas**